

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ի Ր Ե Ք Ի Ր

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԵՕԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Տարեկան գին կանխիկ Դր. 100:
Այս Լրագիրը ամեն երկու-չորս օրերը կը հրատարակուի:
Պոչտին հոս. րոս գացած Լրագիրներուն փոխարին ծախքը առնուցին ջրոց է:

Իր շահին համար չուր մը հրատարակել ու չօրաց զիտի ջնարի տացին 40 փարսյ:
Նորմադի գրող ծանուցու մը ձրի է:
Դուրսին եկած համակներուն փոխարին ծախքը զիտի ջնարի է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՕԼԻՍ 17 ԱՊՐԻԼ

Քանի որ մեծագոր տերութեան երկիրներուն մէջ աղքատաց հանգստութիւնը և ապահովութիւնը կը խնայուի, տերութեան գանձուն ալ նորէն նոր ծախքի գուռեր կը բացուի. և ծախքը եկամտից վերահացու բարձրագոյնը նախարարին գիւնը մէկ յանձնարարական ժողովը մը հաստատեց, որ հասարակութեան բեռ և ծանրութիւն չըլլալու կերպով տուրքի տեղ մտածեն ու գանին:

Կոստանդնուպոլսոյ Ժողովուրդը լուրսած գաղղիներէն լրագիրը, որ տեղւոյս պաշտօնական լրագրոյ մը պէս սեպուած է, ապրիլ 19ին հրատարակած թերթին մէջ հետեւեալ առաջարկութիւնը կ'ընէ:
Սըրահմութիւն ընելու յարմարութիւն ունեցող շատ կարիք երիտասարդներ իրենց երկիրը և արտը և մշակութիւնը կը ձգտեն և հարուստներուն և պաշտօնատերերուն քով սպասուորութեան կը մանեն:
Երանկ սպասուորներուն համարները՝ գրեթէ պէտք եղածին երկուքին չափն է:
Սպասուորութիւն ընողներէն 400,000 հոգի մը կ'ընէ կ'ընէ. որ պէտք չեն. երկրագործութիւն ընեն նէ իրենց ալ մեծագոր տերութեան գանձուն ալ աւելի օգուտ կ'ընէ. երկիրն ալ աւելի կը ծաղկի:
Եւ ըսածը ասանկ կը հաստատէ:
Երկրագործի մը աւուրէքը պիտոյ քիչը հինգ զուռուռ է:
Սեպտեմբրի որ տարին անգամ երկու հարիւր յիսուն օր կը բանի, աւուրէքը կ'ըլլայ 1250 զէշ: 400,000 հոգիին առածը կ'ըլլայ 500 միլէտօն զուռուռ:
Սըրահմութիւնը և Սըրահմութիւնը վաստակուած բերքին արժողեքը 600 միլէտօն զուռուռ ըսենք նէ. քիչ ըսած կ'ըլլանք. բայց ասանկ բանիւն մէջ վարկածը (Թահմինը) խնայանքն որքան քիչ ըլլայ նէ միտս չունին:
Սըրահմին՝ այս 400,000 հոգին, որ հարուստներուն գուռը սպասուորութիւն ընելով տերութեան գանձուն ստակ մը խեղ չունին, երբ որ երկրագործութիւն ընեն նէ, ասոնց աշխատանքը հասած բերքին տասանորդը որ տերութեան գանձուն պիտի երթայ, 60 միլէտօն զուռուռ կ'ընէ:

Սպասուորներուն համարները քիչընելու համար ալ յիշեալ լրագիրը այս կերպս կ'առաջարկէ:
Սպասուոր պահող մարդը՝ պահած ամէն մէկ սպասուորին համար տարին 200 ախան զուռուռ վճարել տերութեան գանձուն. ինչպէս որ ասկէջ ժամանակ մը առաջ Սըրահմայի մէջ կ'ըլլար, և մինչեւ հիմայ ինկիլթիւռուս կայ այս սովորութիւնը:
Այս սովորը ծանր բան մը չէ. և ասանկ սուրբ մը հաստատուելու ըլլայ նէ՝ մարդ յանձնառու չըլլար իրեն պէտք եղածին աւելի սպասուոր պահել:
Սըրահմութեան յանձնառու եղաւ, տերութեան գանձու աւելի օգուտ կ'ընէ. որովհետեւ չորս հարիւր հազար երկրագործ ելլելով 60 միլէտօն զուռուռ աւելի պիտի գար տերութեան գանձուն նէ, նոյն չորս հարիւր հազար սպասուորութեան մէջ մը նալով, ասոնց համար տերութեան գանձուն վճարուած երկու հարիւրական զուռուռին գուռուրը կ'ընէ 80 միլէտօն զուռուռ:
Թող այն, որ այս երկու հարիւրական զուռուռը անխտիր ամէն ըս. պատուարին համար ալ առնուելով՝ գանձուն մէկ նոր եկամուտ մը կ'ըլլայ:

— Սեծագոր տերութեան հպատակ և օտար ազգի վաճառականաց մէջ եղած վեճերը դատուելու համար հաստատուած ատեանին (Թիւարէթ մէճլիսին) օգուտը և աղէկութիւնը շատ անգամ տեսնուած ըլլալով, բարեգուծ ինքնակալը հրաման ըրաւ որ ատեանի ատեան մըն ալ Սըրահմութիւնը քաղաքը հաստատուի. որովհետեւ մեծագոր տերութեանը վաճառականութեան երեւելի քաղաքներուն մէկն ալ այն է. և հան ալ շատ եւրօպայի վաճառականներ կան. և առուտուրի վեճերէրեալ մեծամեծ երեւելի գործողութիւններ կ'ըլլան:

— Սըրահմ 4ին եղած արքայական բարձր հրամանի մը համեմատ, բժշկապետութեան պաշտօնը վերցաւ. և վերջին բժշկապետ մեծարարութիւն Սըրահմ 4ին վաճառականութեան տեսուչ բարձրագոյնը վաշային խորհրդակից (միւսդէշար) առնանեցաւ:

— Սեծ ծովապետ բարձրագոյնը Սըրահմ 4ին վաշային խորհրդակից մեծարարութիւն Սըրահմ 4ին բժշկութեան կայսերական գաղափար տեսուչ և հոգաբարձու անուանեցաւ:

— Սըրահմ 4ին եղած կայսերական բարձր հրամանաւ հետեւեալ փոփոխութիւնները եղան:

— Պաշտատու համարակալ (տէֆէրտար) մեծագոր Սըրահմ 4ին վաշայութեան պատուով ճիւղտէի կուսակալ անուանեցաւ:

— Սեքթէ և Սեթինէ քաղաքներուն Թարգման մեծարար Սըրահմ Սեթինէ Եֆէնտին երկրորդ կարգի առաջին տասնիմանին պատուիւ առաւ:

— Սեծագոր Սըրահմ 4ին վաշայութեան Սըրահմ 4ին առնուելու տուրքերը ժողովելու պաշտօնը առաւ:

— Սըրահմ 5ին եղած կայսերական բարձր հրամանաւ՝ բարձրագոյնի դրան աւելի սենեակին պաշտօնատերներէն մեծարար Սըրահմ 4ին Սըրահմ 4ին գաւառին կարգադրութեանը վրայ խորհուրդ համար հաստատուած մասնաւոր ժողովքին նախագահ անուանեցաւ:

— Սըրահմ մասնաւոր ժողովքին գրադիր մեծարար Սըրահմ պէյն ալ երկրորդ կարգի երկրորդ աստիճանի պատուիւ առաւ:

— Սըրահմ մը օրէ ի վեր Սըրահմայի և Սըրահմ 4ին բնակիչները մէկ աղէքապի մը կը ստորագրեն որ ուստաց և ինկիլթի և Ֆուսիլի և աւաղի ըրայի և բրուսիայի տերութեանց կողմէն Կոստանդնուպոլսոյ նաւոր գետնաններուն ներկայացնեն. որպէս զի այս բարձրագոյն պաշտօնատերները մեծագոր տերութեան հետ միաբանելով՝ այս երկու տեղը շատոց չարագործները զապելուն շարունային. որպէս զի քաղաքացւոյ ինչքն ու կեանքը վտանգէ ապառիտ սպահով ըլլան:
Սեծագոր տերութեան միտքը և գիտաւորութիւնը ամէն անգամ ասիկայ է. և որովհետեւ յիշեալ չարագործներուն շատը օտար տերութեանց հպատակներէն ըլլալով՝ շատ անգամ ստուգուած է, հասարակաց անդորրութեան համար մեծագոր տերութեան ընկերը կատարելապէս ի գործ գրուելու համար օտար տերութեանց գետնաններուն գործակցութիւնը հարկաւոր է:

— Սըրահմ երեքաբարձի (մարտի 28) առաւօտուն Կոստանդնուպոլսոյ Թիֆ խաֆէ Թաղը հայոց սուրբ Սիկիդայոսի եկեղեցին ժամերգութիւնը նոր սկըսած էր. գրեթէ մէկ մը՝ ժամակոյններուն մէկ նեակը մտաւ. քանի մը կտոր բաժնեղէն, և մէկ ջուրտ մըն ալ նոր օտար աման (խուստուռա)

կ'առնէ:
Սըրահմ իքէն ժամակոյններէն մէկը կ'ընէ մանայ. ետեւէն կը հասնի կը բռնէ. գողցած լուծեղէնները՝ սրոնք ծրարով թեւին տակը առած կը գտնէ, ձեռքէն կ'առնէ և օտար ամաններն ալ գողցալը չի գիտնալով. որովհետեւ ասոնք պահած էր, թող կուտայ որ երթայ:
Սըրահմ 4ին գողցալը վեր ալ եկեղեցականները իմանալով ժամակոյնը նորէն իրկեցին որ երթայ մարդը գտնէ:
Սըրահմ 4ին անանկ ժամանակ մը վրայ հասաւ՝ որ գողը մէկը գտնէ՝ օտար ամանները անոր կը ծախէր կոր. բռնեց և եկեղեցին եկեղեցականներուն սենեակը բերաւ:
Սըրահմ 4ին եկեղեցականները ժամկոյնով մը և քանի մը հոգով Սըրահմ 4ին խորհրդակիցին հրամանաւ գողը եփ իրէն ազգային հիւանդանոցը իրկուեցաւ:

— Սըրահմ 7էն 8 լուսնալու շաբաթ գիշերը ժամ հինգին գետնաշարժ մը պատահեցաւ մարաքաղաքս. որ շրջակայները, և ծովուն միւս երեսը իւսկիւտարու կողմն ալ իմացուեցաւ. գրեթէ երկու կողմը հաւասար սաստկութեամբ:
Սըրահմ 4ին և կէսին նորէն կ'ընենց ցնցումը. բայց առաջին անգամի սաստկութիւնը չունէր:
Սըրահմ 4ին անգամի ցնցումէն քանի մը միասնէր պատմութեան:
Սըրահմ 4ին եղած միասնէր պէտք եղած պարազայնեալ չիմացանք. կ'երեւի որ մարդու միտս խիստ քիչ եղած է:

— Սըրահմները մէկ յոյն մը Սըրահմ 4ին Սըրահմ 4ին նուն, ինքընէր իբրեւ մարգարէ ձեւացնելով, անկողնէ գրուածներ կը տարածէր հասարակութեան մէջ:
Սըրահմ 4ին և արդարութեան վճռող գերագոյն ատեանը աղէկ մը բարակ քննութիւններ ընելէն ետքը՝ ինչպէս որ սովորութիւնն է, վեճուեց որ, այս մարդս խնամուի և խեղը փախուցած մարդ մը ըլլալուն համար խիստ պատուոյ չար ժանաւորի. կարեկցութեամբ վարելու և հիւանդանոցը գնելու է:
Սըրահմ 4ին մէջ ասանկ գրուածներ սերմանող անձինքն ալ թէ որ ասանկ բարակ քննութիւնն ինքն ինք կը գտնուին որ յիմարանոցը գրուելու արժանի չըլլան:

— Սըրահմ խառնութիւնը տակաւին դադարած չէ:
Սըրահմ 4ին քանաքանակներէն առած լուրերը մարտի 20էն են. և կը պատմէ որ՝ ապստամբները տակաւին Սըրահմ 4ին քաղաքը բռնած են. և առնաւազով Սըրահմ 4ին պէյն տղան Սըրահմ 4ին կը տարան որ Սըրահմ 4ին իրենց յանձնէ. բայց անգուտ տեղը. որովհետեւ Սըրահմ 4ին միտքը դրած է մինչեւ վերջին շունչը պատերազմելու և այն բերքը չի տալու:
Սըրահմ 4ին ընդհանուր կուսակալ բարձրագոյնը Սըրահմ 4ին վաշայի գաւառին բոլոր կառավարիչները Սըրահմ 4ին կ'առնէ, խորհրդակցութեան համար. իզմուլիքի և Սըրահմ 4ին կառավարիչներէն զատ ամէնքն ալ եկան:
Սըրահմ 4ին երկուքը յայտնապէս ծանուցին որ ընդհանուր կուսակալին հրամանացը պիտի չի հաղանդին:
Սըրահմ 4ին հանուր կուսակալը՝ ապստամբները վերադառնալու համար իրենց խօսքերը միջոցները կը խորհի, Սըրահմ 4ին բանակէն իրեն հասնող բաղմամբը զօրաց օգնութեամբ:

Սըրահմ պատուական լրագրին տուած լուրերը մարտի 26էն են. և վերջապէսները հաստատուէն զատ այս ալ կ'աւելցնեն որ, «Սըրահմ 4ին մտքը զօրքը երեք մաս պիտի ըլլայ. ու Սըրահմ 4ին վրայ պիտի քալեն:
Սըրահմ 4ին 26ին մէկ մասը արդէն ձամբաց եղած պիտի ըլլայ... Սըրահմ 4ին զապալները շատ կը չարաբանեն»:

— Սըրահմ կողմէն ապրիլ 4ին (մարտի 23ին)

կը գրեն . երբ որ մեծապատիւ Սուսոգֆա փաշայն՝ Սուսամու իշխանին փոխանորդ Պ. Մտաման գիտիսին հետ յիշեալ կղզին հասան , ամէն կողմը գիւղապետներուն գիր գրեցին որ ամէն գիւղէն երկերկու հոգի ընտրեն քաղաքը իրկեն , որ բերուած հրովարտակները մոիկ ընեն : Մարիլն մէկին գիւղերէն և գիւղաքաղաքներէն մարդիկ եկան . չեկոյները խիստ քիչ էին : Սուսոգֆա փաշայն կայսերական զօրաց հրաման ըրաւ որ այի Նիքօլա եկեղեցւոյն ետեւի հրապարակը դան ժողովուն կարգաւ : Կղզիին արքեպիսկոպոսը և օտար տէրու թեանց հիւպատոսները և Սուսամու բոլոր մեծերը հոն էին . փաշայնն գիւնանադպիրը մեծարգոյ Ուշիտ աֆէնահին հրովարտակը կարդաց . Պ. Մտամանգիտիս ալ նոյն հրովարտակին յունարէն թարգմանութիւնը կարդաց . ներկայ գտնուողները աւմէնքն ալ շատ հաճութեամբ կեցցէ ինչպէս կայսերէնիս պօռացին : Սուսամու իշխանին փոխանորդը համառօտ առեւտարիօսութիւնով մը սուսամցիները հընապանդութեան և խաղաղութե յորդորէլէն ետքը ժողովը յրուեցաւ : Կայսերական բարձրահրաման հրովարտակին յունարէն թարգմանութեան ալ տասն օրինակ՝ կղզիին չորս գաւառները իրկեցին որ հրատարակուի . որպէս ղի չարափիտ մարդիկ առիթ չի գտնան հրովարտակին միտքը ծռելով նորէն խռովելի սերմանել և նապատմբութի գորգուէլ : Որովհետեւ , ինչպէս որ ծոռանալ պը զոնալ Դալ Դիմօբլը իրեն յատուկ խրկուած նամակէ մը առնելով կը պատմէ , անիշխանութեան կուսակից քանի մը հոգի կղզւոյն հանդարտութիւնը նորէն խռովելու պատրաստութիւն կը ցըընեն . բայց կառավարութիւնը բաւական ուժ ունի ասոնք զըսպելու և պատժելու :

— Սիկազու երեւեւը բնակիչներէն Միսի փա-
շայ զատէ Ղէլալ պէկ անուն մէկը ժամանակէ մը
ի վեր իւր կնոջ հետ գեշ կը վարուէր : Թեթեւ
պատճառներու համար կը ծեծէր : այնքան որ՝ կի-
նը քանի անգամ երկընէն թողուլի ուղեջ : բայց
էրիկը թողչէր տար : Վաղաքական կառավարու-
թեան ժողովքն ալ բանն իմանալով Ղէլալ պէյը
յորդորեցին որ մինչեւ այն ատենը բռնած ճամ-
բան փոխէ : բայց խեղ չըբաւ : ուստի նոյն ժողով-
քը բանը բարձրագոյն դրանք իմացուց : և տէրու-
թեան հրամանաւ Ղէլալ պէկը Թօփադ աքսոր-
ուեցաւ : Երբ որ աքսորին հրամանը եկաւ , մե-
ծապատիւ փաշայն հրաման ըրաւ որ Ղէլալ պէկին
կինը իր պաշտօնին կանանցը (հարմը) քայ բնա-
կի իւրին հիւր , որովհետեւ Ղէլալ պէկէն կասկած
կար որ կնոջմէն վրէժխնդրութիւն մը կրնայ ընել :
Փաշային կասկածը ստուգեցաւ : Ղէլալ պէկը ու-
թը մարդու երկու հազար զուռուշ խոստացեր էր
որ կինը սպաննէ : Մնոք ալ իւրիշ շահն ըսուած
տեղը խորհուրդի կը ժողովնին : մէջերնուն մէկ ա-
բապ մը և մէկ ուրիշ մըն ալ կ'որոշեն որ գիշերով
սանդուղք դնեն փաշային կանանցը անցին , Ղէ-
լալ պէկին կինը գտնեն ու սպաննէ : Մշն ատենը
փաշայն արթուն ըլլալով բանը կ'իմացուի . ներս
մտած գանուդները կը բռնուին , մէկայնքը կը
փախչին , բայց այն փախդոյներուն ալ անունը բըռ-
նուածներէն սորվելով ամէնն ալ բռնեցին , բանտը
դրին . և ասոնց ըսած խոցերնուն վրայ ժողովքէն
մաղպաղաւ և դատաւորէն ալ իսկ տանելով բարձրա-
դոյն դուռը իրեկցին Վոստանէնուպօլիս : տէրու-
թեան հրամանին կը սպաննէ :

— Սիվադէն կը գրեն : Սճճաօր տէրութեան հանում հրովարտակը՝ որովքսոր պաշտօնատէրենէ ըր առանց կաշառքի և արդարութեամբ և հաւա տարմութեամբ իրենց գործը կատարելու երդում ընելու հրաման կը տրուի, փետրվարի 17 ին Սի վադ հասու : Նշրու օր յաւաջ անդւայս մեծապա տիւ կուտակալը քաղաքին երես լինելուն ծանուցած էր այս հրովարտակին գալիքը, և միտքը իմացնելէն հոբքը յիշեալ օրը սրշած էր որ երդումը ընեն հանդիւիւ : Այն օրը ուլա ճափ ըսուած մկկիթը ժողովուեցան, հրովարտակը կարգացուեցաւ, և ամէնքն ալ հանդիսաւոր կերտիլ երդում ընելէն զատ առատագուլթ սրբային և բար տէրութեան խախտարաց, և իրենց կառավարիչ մեծապատիւ փաշային երջանկութեանը և արեւշատութեանը համար ագօթք ընելով հանդէսը վերջացուցին :

— Լյարիկ 7 ին (մայիսի 26 ին) Պետրբերգին ծնունդ ալ Գեորգիանիի ինքի կը գրեն : Ուստաց Լյարիկը զօրաստեալ, որ ամիս մին ալ հաս կենալու ժամու նակ չունէր, ամայն 2 ին (մայիսի 21 ին) ասկէջ ճամբայ ելաւ Պետրբուրգ երթալու : Ուստի երկընդունաւ ելլելու զօրն ալ ետեւէ ետեւ ճամբայ կ'երկն . և Լյարիկին տեղը ասոնց զօրաստանս անուանեցաւ Համօռու ճէնէնալը, որ հոն մնա-

ԸՐԼ զօրանց հրամանատարութիւն պիտի ընէ : Կ'ըտ
վի նր՝ թէ Ուլահու և թէ Պուղտանի մէջ հիմա
գտնուած զօրքը 20,000 հոգի կ'եմեն :

Լճաճն ալ նոյն ամսոյ 4ին (մարտի 23ին) կը
գրեն, ռուսոյ կուսակց ըստած ձիււոր զօրքերէն
հաղար հինգ հարիւր հոգի ապրիլի 1ին (մարտի
20ին) Պօղչանէն հոս հասան. և օր մը կենալէն
ետքը՝ ամսոյ 3ին երան Պէսարաբիւ երթալու :

ԼՐՏԵՐԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՂՁԻԱ : Լիցիաները ծանուցիլնք որ Ֆրանսի
որդի Հիկի ֆրանսիցիոյն առար էլեր է : Այս սոստ
ստուկէն ռուս վրայ ֆրանսիոյն Կեպա օրագիրը ման
րամասն տեղէկտ թիւններ կուտայ , և որովհետեւ
կրտտանդնուպոյլիս ալ այս տեսակ ստակները առ
սուտուրի առնող տուողներ կան , ասոնց զգուշու
թեանը համար պատշաճ սեպեցիլնք այս նշաննե
րէս մէկ քանին հա գնել , որոնցմով գիւրին կ'ը
լայ այն գէշ գրամները հասկնար :

Դրանց թուականն է 1847 • Վրանին A գիրը
կայ, որ փարիզ տպուածներուն նշանն է: Դրաներ
նին աւելի սեւի կը զարնէ, տրամագիծնին աւելի
մեծ է, և ձայներնին ալ արծաթի ձայն չինան
նիր: Հինգ հատը իշուցին միայն երկու հատին
կշիռքը արէկ հինգ ֆունքնոցի նման եկաւ: Թա
գաւորին գլուխը և անոր բոլորի գիրերը արէկին
չափ գուրո ինկած չեն, սրբաձի պէս են և Լւ մա
տրդ թուականին և անոր քովի գրերուն վրայ բը
սես, և անկէց ետքը թագաւորին գլուխին և ա
նոր բոլորի գրերուն վրայ քսես նէ՝ տարբերութի
մը կ'իմանաս: Սիւս երեսը պատկին վրայ և բոլոր
տիքը շատ մը կէտեր կը տեսնուին, և ասկէց կը
հասկըցուի որ բէնջայով բանուած են և թագաւորին
անուանը վերջին գիրը մէկալ գիրերէն քիչ մը հե
ռու է: Ստակը մկրատով կտրելու ըլլաս նէ՝ կըտ
րելն իքէն արէկ ստակէն տարբերութիւն մը չե
րեւիր: Քիչ մը ժանտաջուր (քէզապ) կրեսը բը
սելով բան մը չերեւիր: Կտրուածին մէջ պղնձը
յայտնի կ'երեւի, և ասկէց յայտնի է որ պղնձը
չառկէկ է, և միայն երեսը արծաթ սպառած է:
Թանուածքին շատ արէկ է, անանկ որ՝ բարակի
աչքով չի բննուի նէ ճանշնալը դժուար է, բայց
վերագրեայ նշանները ապահով են:

— Օրենսն անունն դադրելական լրագիրը կրէի թէ, Ափրիկէի արեւմտեան ծովափերը պտուղափառները նաւախումբին հրամանատարը՝ Ափրիկէի Տահօմէյ գաւառին և թագաւորութեանը կռիւի վրէժի անուն թագաւորին հետ մէկ հալելու համար՝ դաշնագրութիւն մը բռնաւ Տահօմէյ Ափրիկէի ընդարձակ և զօրաւոր թագաւորութիւններուն մէկն է ։ Արեւմտեան արեւելի թագաւորութեանը եւրոպացիներուն շատ սեւասմանք գերի կը ծախէր, և գերիի առուստուրը խափանելու համար այն ջուրերը պտուղափառները և փառաւորները նաւախումբներէն երեսէն էփ աղէկ փնտքաշէյ յորով հարստութիւն գիղելու առուստուրներուն մէկը գերեթէ բաւարարին ինկաւ ։ Օրէ օր ալ աւելի մեծ փնտա կրելու վախի մէջ էր ։ Այս վախով յորդորուեցաւ այս թագաւորը փառաւորներուն հետ պայման և դաշինք մը ընելու ։ Այս բանով այս ճամբան Վիթրիկէի ուրիշ ինքնիշխան մեծերուն վրայ ալ շատ աղբեցութիւն պիտի ընէ հարկաւ, որովհետեւ անոնց ալ հարստութեան և զօրութեան մեծ աղբեցութեան մէկը գերիի առուստուրն է ։ Այնքալ ալ փառաւորը կամ ինկիլիդի հետաստի նման դաշնակցութեան մը մտնեն նէ՝ գերիներուն առուստուրը կարելի է որ բոլորովին խափանի ։

— Սարտի 10 ին եղած ընտրութեամբը՝ որ աղ-
գային օրէնսդրաց ժողովքէն իբրեւ յեղափոխական
և խռովարար հանուած 28 մարդոց անդը ուրիշ
ները ընտրուեցան, թէպէտ Գօթնիպէները նոյն ժո-
ղովքին մէջ նստող իրենց կուսակիցներէն 10 հոգի
կործնեցուցին, բայց միւս 18 հոգին իրենց կու-
սակիցներէն ըլլալուն համար, մանաւանդ Փարի-
զու կողմէն Պ. Քառնօ և Պ. Վ. Խուալ և Պ. Տ.
Դըլօք երեւելի Գօթնիպէներուն ընտրութիւնը յաղթ-
ուելուն համար շատ համարձակուած թի՛ սուրին, որ-
պէս թէ իրենց մարէն անցածները ամէնն ալ չ-
գործ պիտի գրուին։ Փարիզ և ուրիշ երեւելի և
բազմամարդ քաղաքները թէպէտ շատ հանդարտե-
րնդ հանրապէս, բայց նոյն իսկ Փարիզու մէջ ալ
մասնուսար իլըտմուռներ կ'ըլլան։ Սարտի 18 ի
չորս հոգի Փարիզու մէջ Պուլժներ ըսուած անտա-
ռին ճամբաները երթալն իբէն՝ կառքով անցնող
քաղաքացիներուն կառավարները իրենց կը կանգն-

ին ըսելով, կառքերնիդ և սպանաւորի լաթերնիդ ձգեցէք, հետերնիս եկէք. աղնուականները և աւնոնց կուսակիյները (բարեկարգութեան կուսակից եղողները) պիտի կախնէք: Կառքը ըսպաւսաւորները ասոնց ականջ չի տուին նէ՛ ասոնք սկըսան կառքերուն վրայ յարձակիլ. դռները բանալ և որբան ձայն ունէին նէ կը պօռային. կեցցեն Քառնօ և Վիտալ և ալ Դլօդ. կեցցէ կիլէրէի (մարդ մեռցընելու գործիքը). և այլն: Ոստիկանութեան մարդիկ վրայ եկան և ասոնք բռնեցին բանտը տարին, որ վրանին քննութիւն ըլլայ: Յաջորդ օրը Ունիօգէն անուն խենթուկ մարդ մը եղած ընտրութիւններուն վրայ կարծելով որ ալ ան կէց ետքը աղատանք լինէ և ոստիկանութիւնը վերջուած է՝ մարդու ինչ կ'ընէս կոր ըստի մարդ մնացած է, ճամբան երթալն իբէն ոստիկանութեան մարդոցմէն մէկը տեսնելով քովը կ'երթայ եկող այս օր ալ զիս բռնէ տեսնեմ կ'ըսէ: Մտքանովս չի մտար. կ'ըսէ թէ որ անանկ բան մը ընելու ըլլատ՝ նայէ ինչ կը տեսնես. այս օրուան օրս իշխաւ նոութիւնը մեր ձեռքն է. քանի մը օրէն դուք ալ մէնքդ ալ պատիժնիդ պիտի գտնէք: Ոստիկանը աւսիկայ բռնեց ոստիկանութեան ատենանը տանելու համար. Ունիօգէն շատ զարմացաւ տեսնելով որ բնաւ մէկն ալ տեղէն չի շարժիր կոր զինքը այն մարդուն ձեռքէն աղատելու, հասկըցաւ որ կարծիքին մէջ շատ սխալ ունի եղեր. իրեն կարծածին չափ կառավարութեան թշնամի չի կայ եղեր: Բայց ինչ որ է նէ՛ մարդուն հետ բռնող դնայ: Քօֆ-հիօթիքը իրենց բռնած մարդոցը անանկ կը հաւատարմեն որ շատ կուսակից ունին. և շատ մարդ կը խաբէն. բայց կառավարութիւնը թէ որ աշտըք ջուր թիւն չի բանեցընէ նէ՛ յերաւի շատ կուսակից կրնան գտնել:

— Իրանայի Սէն է Ուաշ բաժնին Տուռտան քաղաքին քահանայն կիրակի օր մը աղքատներուն քաշած տառապանքին վրայ երկար քարոզ մը տալով՝ խօսքին կարգը բռնաւ. « Ինձի եկեք նեղութիւն քաղոքներ ամէնեզ ալ. վստան զե ես աղքատաց փառ տալեանն եմ. և անոնց խրատ տալը իմ պարտքս է : Հարուստները իրենց բալիքը աստուծոյ ունին որ այն բաները անոնց քովը լըկ իբրեւ աւանդ ձըլ գեր է : որպէս զի աղքատներուն բաժնեն, և մեր կրօնական օրէնքները՝ աղքատներուն այս իրաւունքը սրբազան բան մըն է ըլլած : Ուստի աղքատը՝ աւետարանը ձեռքը բռնելով կը թալ, և հարուստին քով ինչ բան որ աւելորդ գործէ նե՛ղ առնել, և առնելէ ետքը այն հարուստին շնորհակալ ըլլալը ալ պարտական է : որովհետեւ ասանկ հրաւրացող խոսուած է » : Սուրբ Ընտարանի և կը ընծից անուամբ ասանկ քարոզութիւն մը : որ աղքատներուն գոգութիւն և յալիշտակութիւն կը սորվեցնէ, ամբարշտութիւն և սուտ ալ ըլլալով, որովհետեւ աւետարանին մէջ բնաւ մէկ տեղ մը գրուած չէ թէ աղքատները հարուստներուն տուներ երթան գտածնին իրենց ձեռքը առնեն, այլ հարուստներուն կը պատուիրէ որ աղքատաց ողորմութիւն տան իրենց ինչքէն, ժողովուրդին սիրտը շատ նեղացուց, և թէպէտ հոն տեղւոյն սրբ. բուծիւնը յարգելով քարոզէին դէմ՝ չի բողբքեցին, բայց ըսածը չընդունելին ալ հասկըցընելու համար եկեղեցիէն նոյն բողբէին գուրս ելան : Վստիւնիստներուն շատ հաճոյ եղաւ այս քարոզը, որ քարոզէն վերջը քահանային քովը գալով մեծ շնորհակալութիւն ցըցուցին. այն ալ խոստացաւ որ ամէն կիրակի այն մտքին վրայ քարոզ պիտի տայ : Իսկ ինչո՞ւ որ այն քարոզը վերջին եղած ըլլայ : որովհետեւ քաղաքին կառավորութիւնը բան իւ մացաւ, և դատաստանական տեղեկութիւններ առնելու վրայ է. որ քահանայն այն օրուան սրբւած քարոզին համար դատաստանի պիտի քաշուի :

ԱՅՈՒԴԻԱՄ • Հառ տարիէ 'ի վեր | ծնունդս ըն-
կերութիւն մը ծաղկած էր, սկզբնաւորութիւնը
Իռլանտացին ըլլալով, և Եւրոպայի ամէն երկիր
տարածուած էր, որուն անդամները ուխտ կ'ընէ-
ին բնաւ երբէք խրմուրը անունով ճանչցուած քա-
ները չի խմելու : | ծնունդս գտնուող անդամները
մօտերս Եթովպի Հօլ լսուած տեղը մէկ ընդհա-
նուր ժողովք մը ըլլին. և որոշեցին որ Հուէտի
(Օքսար) Ա. Թագաւորին շնորհակալութեան գիրը
մը գրեն միաբանութեամբ, որ այս ընկերութեա-
նըս Հուէտ գտնուող անդամներուն պաշտպան եւ-
ղած է, և իր տէրութեան երկրէն դիմովութեանն
ախտը բնաջինջ ընելու մեծ ջանք ունի : Եւ այս
գիրս յատկապէս Թագաւորին տանելու համար մե-
ջէն քանի յարգի անձինք պատգամաւոր ընտրեցին

Այս ժողովքի մեջ յիշեալ ընկերութեան Պիր միջեմ քաղաքի անդամներէն Ղեմադայօր ըստ որ՝ ընկերութեան գործը շատ յաջող է. և ժողովք վաճ ստակներով ծախս առած երկրին գինն է 19,000 լիւրա սրէսին (209,000 ղուռուշ) :

Հոգեհաւի իւրաքանչեւ արեւելեան ըստած ընկերութիւնը, որուն նաւերը ըստ մեծի մասին Տաճ կաստանի և Նգիստոսի ծովեղերէնքը կը բանին, խրմուռը վերցնելու գրութիւնը իրեն բաղմա թիւ նաւերուն մէջն ալ մոյցունել ուզեց. և բոլոր նաւաստիները, նաւապետները ու հրամանա տարերն ալ մէկ տեղ առնելով, ասկէց ետքը իրենց օրական պարէններուն կարգը առնելու խրմուռ քին տեղը ստակ պիտի առնեն. և այս ստակը առ ներս խմուռքներուն գնոյն մէկ հինգերորդն ալ ելել պիտի ըլլայ. ըսել է որ՝ հինգ ղուռուշն իրմ տուրք պիտի արուէր նէ վեց ղուռուշ մարուր բա տակ պիտի արուի ձեռքը. որպէս զի աւելի միւրով ետ կենան խմուռքէն : Ասոր առաջին փորձն ու գործադրութիւնը երբեք չողքնառուն մէջ ը քին, որ Բօղդօ և ի իսպոսա և Վատիշէ երթեալ կուծիւն կ'ընէ :

ԱՒՍԴԻՐԻԱ : Կառավարութիւնը հրաման հա նեց որ, թէ ազատական և թէ ծառայական ար ունեւորներու աշակերտութիւն ընող տղայքը, ու րոնց տարիքը տասն և հինգէն վար է, կ'իւրիւր րոյնքը երթան : Այս դպրոցները անոր համար հա տատուած են Նշուպայի քանի մը բարեկիրթ եր եկիւնքը, որ ինչ և ինչ պատճառաւ կարգալ զը րել և կ'ընք և բարոյական սորվելու համար սով րական դպրատունները լուր օրեր երթալու ժա մանակ չունեցող տղայքը գտնէ կիրակի օրերը եր թան, և հարկաւոր կրթութիւններէն ետ չի մնան : Տղայքը թէ կամքերուն մնայ նէ՝ ազատութիւնը կը սիրեն. կրթութեան ետեւէ չեն ինար. կամ բոլորովին անկիրթ կը մնան. կամ գէշ կրթութիւն կ'առնեն. որ երկուքը մէկ ըսել է. և տեղութեան օգուտ մը չընելէն զատ վնասակար ալ կ'ըլլան : Նշուպայի այլ և այլ քաղաքները բանուորներէն ե րենէն երաճ շփոթներն ու խռովութիւնները ծա նօթ են. որոց համը Վիեննա քաղաքն ալ առաւ 1848 ին երաճ խռովութեանը մէջ : Անանկ խռ փութիւններուն առաջը առնելու համար այս հը րամանը հանց : Այս հրամանիս ճիշդ կատար մանը համար յիշեալ օրէնքը՝ դպրատուն չի գացող տղայ ծնողքն ու վարպետները պատասխանատու կ'ընեն. որ երբ որ տղայքին կամ աշակերտին դպրատուն չերթան նէ կիրակի օրերը՝ պատիժը հայրերը կամ վարպետները կրեն տուգանք տալով կամ բանտը մտնելով :

Նշոյ տեղութեան մեծ գաղտնատեսութեամբ կամ արդարութեան տեսուչ նախարարը որոշեց որ՝ Փարիզու ոստիկանութեան տեսուչին ըրածին պէս ինքն ալ բանտերուն մէջ գրատուն հաստատէ : Այս մեծագոյտիւ և խոհական պաշտօնատարն ալ Փարիզու պաշտօնատարին նման չըջաբերական հա նեց. որով ամէն մասնաւոր անձինքը կը յորդորէ որ ամէն մէկը իրեն կարողութեանը համեմատ այն գրատուններուն գիրը կամ ստակ տալով օգուտ փիւն ընեն. և այս չըջաբերականը ելլէն ետքը շատ չանցաւ. շատ առանձին մարդիկ, և գլխաւո րապէս գրովածները բանտերու գրատուննե րուն երեւելի ընծայներ տալով ծոխացուցին : Յայտնի է որ այս գաղափարը Վիեննայի նախա րարին միտքը եկած կ'ըլլայ Փարիզու ըրաքիրերը կարգալով : Ձեռքէն բան եկող մարդոց օրաքիր կարգալը ասանկ շահ ալ ունի. որ կարգացողը բարեհեր մարդ ըլլայ և մէկ ուրիշ երկիր մը հա սարակաց օգտին համար ձեռք զարնուած բան մը խմանայ նէ՝ ինքն ալ իւր ազգին համար նոյնը կը ջանայ :

— Ուսաց տեղութեան կողմէն Մագրիայի տեղութեան մեծ և երեւելի բանի մը համար գը րութիւններ եկեր է : Վրտուի որ՝ Ուսաց կայս րը իր ձեռքէն եկածին չափ պիտի ջանայ գեր մանական ընդհանուր դաշնակցութեան անուամբ իրփուրդ քաղաքը եղած ժողովին պատճառով Մագրիայի և Մրուսիայի մէջ ինկած վեճը և գը փութիւնը դադարեցնելու :

ԳԵՐԱՆԱԽԱ : Սարգսիայի առջև տարուան խը ուովութեանը պարագլուխ ըլլալով թագաւորական կառավարութեան կերպը հասարակապետութեան փոխելու համար շատ մը շփոթ և արեւհեղու փիւն ըլլալու պատճառ եղողներէն երեք անձինք,

Հայանէր, Սօքէլ և Սարգսիան, անցանքը մահ ուան դատապարտուած ըլլալով յիշեալ տեղութե Տրեզոր մարաքաղաքին բանտը դրուած էին : Այս մարդիկ բանտէն փախչելու ճամբան գտեր են. և կ'ըսուի, կ'ըսէ Ֆանսըղի նախկին օրագիրը, թէ Փարիզու ճամբայ բռներ են :

— Նշոյ Գերմանիայի Պատրի մեծ դքսութեան հասարակապետականներուն գլխաւորը Հ. դրուվէ, որ հասարակապետականները յաղթուած և ցրուած պահին ատոր ալ հարկ եղեր էր փախչել, և գաղ տուէ մը Փարիզ եկած էր : Նշած թիւներուն մե կուն մէջը պատմեցինք որ՝ մարտի 15 ին Օուիցէ րի Ղինկվա քաղաքը հասարակապետականները պիտի ժողովուն և ընդհանուր ժողովք մը պիտի ը նեն : Վերջիշեալ նախկին օրագիրը կը պատմէ որ՝ Հ. դրուվէ ալ Փարիզէն ելեր է Ղինկվայի ժո ղովքին ներկայ գտնուելու համար :

— Սարտի 15 ին Վուրգէմպերկի թագաւորը անձամբ բացաւ նոր ընտրուած խորհրդականնե րէ բաղկացեալ ազգային խորհրդարանը : Այս նոր ընտրուած խորհրդականաց գործն էր յիշեալ տե րութեան սահմանադրական կանոնները քննութե առնուլ : Այս այս նոր ընտրուածներուն շատը՝ ռամկապետական կառավարութեան կուսակից են : Այս ասանկ մարդոցմէ բաղկացած ժողովքի մը ա ռաջ էր որ՝ Վուրգէմպերկի թագաւորը իրեն թա գաւորութեան վերաբերեալ երկու մեծ և կարեւ րոր խնդիրներու վրայ կատարեալ համարձակու փեամբ խօսեցաւ. որոց մէկն էր գերմանական խնդիրը. և միւսը՝ Վուրգէմպերկի կառավարու փեան յատուկ սահմանադրական կանոնները : Ի րեն առանձին միտքը՝ որ 1848 ին Նշուպայի հա մատարած խռովութիւններուն ժամանակէն ի վեր քանի անգամ ազգին յայտներ էր՝ այս անգամ ալ համարձակ խօսքով կրկնեց որ՝ չօհեցիցէնին տա նը (բրուսիայի թագաւորական տանը) իշխանու փեանը ներքին մանել չեմ ուզեր : Այս անգամին այս ալ ըստ որ, ինչպէս որ գերմանական ուրիշ իշխանական տուններ, նմանապէս Վուրգէմպերկի թագաւորական տունն ալ ոչ Նշուպայի կրնայ հե տեւալ ըլլալ և ոչ Մրուսիայի. և գերմանական մի ութեան վրայօք, այսինքն՝ բոլոր Գերմանիան մէկ ընդհանուր կանոնի տակ խօթելու և անանկ կա ռավարելու վրայօք եղած խորհուրդը մէկ երազ մըն է. բայց վտանգաւոր երազ, Ներքին կառա վարութեան վրայ ալ խօսելով ըսաւ թէ՝ հաստա տութեամբ միտքս գրած եմ ռամկապետական կաղ ման բռնած ճամբուն իմ ամէն ուժովս դեմ դնե րա. քանզի ասոնց խորհրդոյն գործադրութիւնը՝ մարդկային ընկերական կապոյն քակուածն է :

ԲՐՈՒՍԻԱ : Պալիկեւայի և Սարգսիայի և Վու րգէմպերկի երեքին մէկ բերան գրած և Մրուսիա յի թագաւորական դիւանին խրկած նամակին՝ ու րով Վրփուրդ քաղաքը գումարուած ժողովոյն դեմ կը բողոքէին, Մրուսիայի կառավարութիւնը պա տասխան գրեց. կարգաւ անոնց առաջարկութիւն ները ամէնն ալ մերժելով : Հաննօլթի թագաւորն ալ թէպէտ Վրփուրդ քաղաքը գերմանական ընդ հանուր ժողովոյ տեղի ըլլալը չուզողներէն է, բայց մինչեւ հիմա յիշեալ թագաւորութեանը հետ մի աբանած չէր. ինքն առանձին էր. հիմա անիկայ ալ Պալիկեւայի և Սարգսիայի և Վուրգէմպերկի հետ միտքանած է : Ուստի հիմա հարաւային Գեր մանիայի ներգաղափարութեան կը սեպուի ասիկայ ալ : Վուրգէմպերկի թագաւորին՝ խորհրդականաց սե նեական բացում օրը խօսած ճառը իրեն բերե րա պոռոզը բերած կ'երեւի : Մրուսիայի տե րութեան արտաքին գործոց տեսուչը Պ. Հըլայ նից, նոյն տեղութեան կողմէն Վուրգէմպերկի Հ. դրուվէու քաղաքը դեսպան Պ. Սիսուին նոյն հետացի գրեց որ՝ գիրը ձեռքը հանելուն պէս դեսպանատան գործակալները մեծ ու պղտիկ ա մէկքն ալ ժողով Հ. դրուվէուէն դուրս ելլէ Պեռ լին գայ : Վուրգէմպերկի կողմէն Պեռլին նստող Պ. տէ Հուկէլ դեսպանին ալ ծանուցական թուղթ մը խրկեց. որով կը ծանուցանէր որ Մրուսիայի կառավարութիւնը սրտաւ և Վուրգէմպերկի հետ ունեցած դեսպանական հաղորդակցութիւնը կը րու րելու : Վրիկայ դեսպանին ճամբայ տալ, և Վուր գէմպերկի հետ սրտաւորապէս հրատարակելու պէս բան մըն է : Բայց Մրուսիայի մէջն ալ խռովու փեան սերմունք կան : Տեղա օրագիրը Պեռլինէն գրուած նամակէ մը առնելով կ'ըսէ. « Վրեկի որ ռամկապետական կողմը՝ որ խորհրդարանի երկու սենեակին ալ խորհրդական ընտրելու չի խառնուե ցաւ, ասանկ հեռուն կենալով նոյնք ինչ պիտի

ըլլայ, ըսելու վիճակին վրայ երկար ատեն պիտի չի մնայ : Սիտքը գրած է քաղաքական առանձին կառավարութեան ժողովոյն անդամ ընտրուելու ժամանակը բոլոր ջանքով մէջ մտնել, և նոր հա տատուած օրէնքներուն նոյնքով ասանկ ժողովք մը հաստատելն ալ հարկաւոր է : Այս յայտնի է որ՝ ռամկապետականները ինչ բանի մէջ մտնեն նէ՝ չը փոթ կը հանեն :

ԻՏԱԼԻԱ : Բառմայի դուքսը Քառլօ Գ., մարտի 7 ին հետեւեալ վճիռը հանեց : « 1849 ին Հօլտեմ բեր 9 ին տուած հրամաններուն գորութեամբը հաստատուած յանձնարարական ժողովակին ըրած քննութիւններով իմացուեցաւ որ, 1848 մարտի 20 էն մինչեւ ապրիլ 10 Իառմայի դքսութիւնը կառավարող հոգաբարձուներուն ժամանակը, և նոյն տարւոյն ապրիլ 11 էն մինչեւ յունիսի 30 օ րը նոյն դքսութեան սոստամանակեայ կառավարու փեանը անդամներէն եղած ծախքերը որքան եղի ր են. և որովհետեւ թէ հոգաբարձուները և թէ առժամանակեայ կառավարութիւնը՝ 1848 ին մար տի 20 ին եղած յեղափոխութեանը օգնելու և ա ռաջ տանելու մարդ, որուն գրգռիչ և կռնակ ե ղած էին, այն արեւը պետութեան դանձարանը գտնուած հասարակաց ստակին մեծ մասը մղտնե ր և ցրուէր էին, և այս մարդիկը՝ ապտամբութե հետեւութեամբ Իառմայի դքսութեան վրայ ձգե ուած կառավարութիւնը առաջ տանելը իրենց վը րայ առնելով՝ և օրինաւոր իշխանութեան տեղը իրենք անցնելով՝ ըրած բաներուն հաշիւը տալու կը պարտաւորին. ուստի թէ հոգաբարձուները և թէ առժամանակեայ կառավարութեան անդամ ները իրարու երաշխաւոր ըլլալու կերպով պարտաւ օր են որ, պետութեան հաշուետուարին մէջ նշանակուած պատճառներէն զատ ուրիշ պատճառ ներով որքան ստակ տեղութեան գանձէն հանե րով խարճեցին նէ, իրենց քսակէն նոյն ստակը տե րութեան գանձուն հատուցանելու են : Ասոր հա մար հետեւեալ վճիռները որոշեցինք և կը հըրա տարանք :

1. Հոգաբարձութիւն ըստած յեղափոխական կառավարութիւնը բաղկացնող անձինքը կը պար տաւորին տեղութեան գանձուն հատուցանել 31, 520 Ֆուանք, 34 սանդիմ. ամէն մէկը իրեն ստաց ուածոցը համեմատ այս տուրքիս իրեն ինկած բա ժինը տալով :

2. Առժամանակեայ կառավարութեան անդամ ները կը պարտաւորին պետութեան գանձուն հա տուցանել 582,652 Ֆուանք, 58 սանդիմ. ամէն մէ կը իրեն ստացուածոցը համեմատ իրեն ինկած բա ժինը վճարելով :

3. Յիշեալ ստակներուն տեղութեան գանձը մանելուն չորս ամիս միջոց կուտամք :

— Վաղըհական քեղա օրագիրը Վուքայի փօ փ օ օրագրէն հետեւեալ հատուածը կ'առնէ :

« Թօսքանայի կառավարութեան պաշտօնէից խորհրդարանը անուղղակի ճանապարհաւ լուր ա ռեր է որ՝ ինկիլիդի կառավարութիւնը միտքը դը րած է ի խօնօն նստող ինկիլիդ վաճառականնե րուն յիշեալ քաղաքին մէջ վերջին անգամի եղած յեղափոխական խռովութեան պատճառաւ փա տին փոխարինութիւն ուղղելու. մանաւանդ՝ երբ որ ասոնց մէկ քանիին թանգարանը (մաղաղան) մտան և գտած հրազենին առին :

« Կ'ըսուի որ, ինկիլիդային իշխանը հըրա ման ըրած է որ, երբ ինկիլիդները թշնամութեան գործ մը ջրցունելով ի խօնօնօյ առաջ երեւելու ըլլան նէ՝ բռնութիւնը բռնութեամբ հեքեքու հիմակուց պատրաստութիւն տեսնուի. և ասոր համար 8000 աւաղրիայի նոր զօրք մտնեն Թօսքա նայի երկիրը, թէ որ ինկիլիդ իրեն սպառնալը ները ի գործ դնելու ձեռք զարնեն նէ : Վրեց զատ հրաման եղաւ որ՝ Վրա կղզին բերդերն ալ ամ րացնեն : Այս կղզին Թօսքանայի ստաւը՝ ծովու կողմէն Թօսքանայի երկրներուն նախապարիսպի պէս բան մըն է :

ՀՈՌՄ : Դանաւրդի կառավարութիւնը ապրիլ 7 ին հետագրութեան միջոցաւ Չիլիդա Վէրքիտ յէն ապրիլ 5 ին դրուած յետագայ տեղեկութիւ նը առաւ :

« Պ. Ույնըլայէն » (որ Ֆուանըղի կողմէն Նա բօրի դեսպան է), և Վրայն նաւուն նաւապետն այս րոպէին լուր տուի, որ Պատը երեկ կէս օրէն մէկ ժամ ետքը Բօղդիշէն ելեր, և Վաղըրդա գացեր, և անկէց կարճ իջեւաններով (այսինքն

